FOTO ERIC BRINKHORST

Honden uit België, getraind in 'industriële detectie', speuren naar mogelijke lekkage op het tracé van de ondergrondse afvalwaterleiding van de NAM.

Lek in leiding legt oliewinning Schoonebeek wekenlang plat

Vervuiling Een bacterie bezorgde Holtheme een barbecue en de NAM productieverlies.

Door onze correspondent
Annette Toonen

HOLTHEME. Een plas zout water op een akker. Zo kwam medio april een lekkage aan het licht in een ondergrondse pijpleiding van het Drentse Schoonebeek naar Twente. Door die pijp stroomt sinds 2011 afvalwater dat vrijkomt bij de oliewinning door de Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) in Schoonebeek, vier miljoen liter per dag. Het water met olieresten, chemicaliën en anticorrosiemiddelen passeert natuur- en waterwingebieden en wordt geïnjecteerd in voormalige Twentse gasvelden.

Het lek is inmiddels gedicht, de oorzaak bekend ('bacteriële corrosie'), maar de oliewinning ligt nog altijd zo goed als stil. Het duurt nog zeker twee tot drie weken voordat de machines op Nederlands grootste oliewinningslocatie weer voluit draaien. „Een tegenvaller", beaamt een woordvoerder van de NAM. „Het betekent verlies van productiecapaciteit." Over de omvang van de financiële strop doet hij geen mededelingen.

Speurhonden

Onderzoek moet eerst uitsluitsel geven over de staat van de zeventig kilometer lange leiding, aangelegd in de jaren 70. Op basis daarvan bepaalt het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM, de toezichthouder) of de winning kan worden hervat of dat aanvullende maatregelen nodig zijn.

Met robots wordt de leiding nu aan de binnenkant schoongeborsteld en geïnspecteerd. Belgische snuffelhonden, getraind in 'industriële lekdetectie', speuren deze week langs het hele tracé bovengronds naar lekkages.

Buurtbewoners zijn lovend over de snelheid waarmee de NAM de lekkage heeft aangepakt. „Nog geen uur nadat ik had gebeld over water op het land, waren ze al hier, en nog geen half uur daarna was de oliewinning gestopt", vertelt de boer die dicht bij de plek woont waar de lekkage is ontstaan, in buurtschap Holtheme. „De NAM constateerde onmiddellijk; het water is warm en zout, het is van ons", vertelt hij staand op zijn erf, een rottweiler aan zijn voeten.

Over een lengte van tweeënhalve meter is de pijpleiding vervangen, verontreinigde grond is afgegraven en afgevoerd. De akker is alweer bemest, klaar om te worden ingezaaid. Voor de buurt is er vorige week een barbecue geweest, op kosten van de NAM. Zo'n soort gebaar maakt het bedrijf altijd na „een incident dat overlast heeft veroorzaakt", verduidelijkt de woordvoerder.

Onderzoekers hebben in de kapotte pijp een type bacteriën gevonden dat snel corrosie veroorzaakt. Volgens de NAM gaat het om een bacterie die vaker voorkomt in leidingen van de olieindustrie. Om die goed te kunnen bestrijden, moet de pijp voor hervatting van de winning worden doorgespoeld met een biocide, dat bacteriën doodt. Daar is apart toestemming van SodM voor nodig.

AFVALWATER

NAM zoekt alternatief

De Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) bekijkt of er andere mogelijkheden zijn dan bodeminjectie voor afvalwater dat vrijkomt bij de oliewinning. „We doen onderzoek naar de vraag of injecteren nog steeds de meest geëigende manier is."

De onderneming is daarover ook in gesprek met externe deskundigen die nieuwe manieren zien om het afvalwater te reinigen. „Wij zijn daarin geïnteresseerd." De vergunning voor afvalwaterinjectie in Twente is de NAM verleend op basis van een milieueffectrapportage uit 2006.

Lek 20 km van olieveld

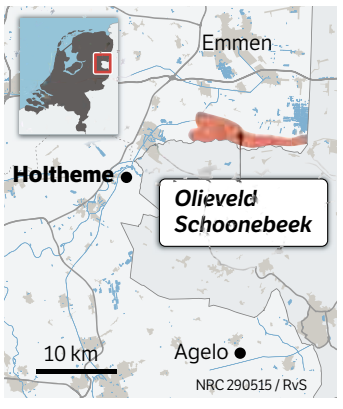

Is afvalwaterinjectie op deze manier nog wel verantwoord? Een woordvoerder van de toezichthouder wijst erop dat de vergunning van de NAM voorziet in een evaluatie in 2016. „Het is goed om na te gaan of de aannames van destijds nog steeds oké zijn. Wij hebben de NAM om aanvullende onderzoeken gevraagd die wij dan door onafhankelijke experts willen laten bekijken."

Injectieput

Vorige week maakte SodM bekend dat de NAM op zijn verzoek de injectieputten strenger gaat controleren.

Wat Bouwien Rutten betreft, voor het CDA lid van Provinciale Staten in Overijssel, hoeft de winning voorlopig helemaal niet te worden hervat. Zij woont in Agelo, niet ver van de pijpleiding en een injectieput. Net als veel van haar streekgenoten is ze al langere tijd ongerust over de gevolgen van de afvalwaterinjectie. Ze vrezen voor aardbevingen en lekkages van de leidingen. Het vertrouwen in NAM is niet groot, zeker niet na 'Groningen'.

Rutten: „Er zijn hier ook al te veel dingen gebeurd; scheuren in woningen, lekkages. De NAM zegt dat alles in de gaten wordt gehouden, maar telkens zijn er nieuwe incidenten en telkens worden ze niet door de NAM, maar door anderen ontdekt. Als er te veel onzekerheden zijn, moet je stoppen. Minister Henk Kamp (Economische Zaken) zou zijn verantwoordelijkheid moeten nemen."

Kamp beloofde onlangs dat hij de evaluatie snel van start wil laten gaan.